

Szerkesztési iroda:
Nagybecskerek Zápolya-
utca 1., hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybecske-
rek, Zápolya-u. 1., hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájjer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Nagybecskerek, 1916.

XLV. évfolyam, 238. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 28 K
Félévre — — — 14 K
Negyedévre — — 7 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket
a kiadóhivatal vesz föl.
Azonkívül az összes hir-
::: detési irodák. :::
Megjelenik vasár- és
ünnepnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Kedd, október 17.

LEGUJABB.

— Saját tudósítónk cenzurázott telefonjelentései. —

A háború mai eseményei.

A nyolcadik Isonzó-csata kudarca. — A háború kérdése az angol alsóházban. —

Mi van a Bremennel?

A nyolcadik isonzó- csata kudarca.

Budapest, okt. 17. A sajtóhadis-
zállásról jelentik a Magyar Táviradi Iro-
dának:

Az olaszok óriási erőfeszítése a
nyolcadik Isonzó-csatában **véget ért.** Öt
kilométer széles terület ellen az olaszok
három gyalog hadtestet és egy lóról le-
szállított lovas hadtestet vetettek harcba.
Minden olasz csapatnak jelszava az volt:
A legrövidebb uton Triesztbe!

Az olasz hadsereg mindent föláldo-
zott, hogy megszerezze Triesztet, de csu-
pán Novavast a rombadőlt nyomorúsá-
gos falucskát foglalhatták el. Amit meg-
hódítottak, nem több, mint egy négy-
szögkilométer, Ezen a Triesztbe vezető
uton **a harmadik olasz hadsereg száz-
ezer embert veszített.**

A hatalmas küzdelem Novavasnál
és tőle északra érte el tetőpontját. A
pergőtűz az első vonal fedezékait telje-
sen tönkretette. Voltak helyek, ahol az
olaszok egyszerűen temetőket foglaltak
el. Tizenöt élő ember megkísérelte 500
méteres vonal tartását, de az özön mely
feléjük hömpölygött, őket is elnyelte.
Egyik sárgahajtókás magyar ezrednek,
amelyben szászok és románok voltak,
kellott ilyen helyet védelmezni. A kevés
számu legénység, amely visszajött, csak
zavaros látomány alakjában tudott be-
számolni arról, ami történt. Borzalmas
tömegben hullottak soraink előtt az ola-
szok, de újra meg újra emberhullámok
közeledtek állásaink felé. Egyszerre az
olaszok a magyar ezred háta mögé ke-
rültek. Ezredünk hősiességgel védekezett s
egyrésze el is esett, de másrésze szu-
ronyharcban áttörte magát. Közben a
brassóiak és karinthiaiak előretörték. Bár
Novavas az olaszoké maradt, az olaszok
betörése nem tudott áttöréssé szélesedni.

A balkáni hadműveletek az angol alsóházban.

Budapest, okt. 17. Londonból
sürgönyzik:

Az angol alsóházban Carson be-
szédett mondott, amelyben a Balkán-
hadműveletekkel foglalkozott. Uglálszik
— mondoita — hogy a Balkánon vég-
bemenő hadműveletek bizonyos aggo-
dalmakra adnak okot. Boldog és hálás
vagyok, hogy a románok támadtak,
azonban aggodunk afölött, vajjon Né-
metország nem akarja-e szétzuzni
Romániát, ami nagy szerencsétlenség
volna. Ha békeajánlattal jönneek,
akkor a javaslat elfogadása ilyen
körülmények között nagyon nehéz
munka volna. Még herkulesi munka vár
reánk, amíg a végleges győzelmet biz-
tosíthatjuk. Kérde a hadügyi államtitkárt
tud-e megnyugtató ígéretet tenni, hogy
Angolországnak elegendő tartaléka van?

Mi van a Bremennel?

Budapest, okt. 17. Bécsből sür-
gönyzik:

Egy osztrák hajósvállalat vezérigazga-
tója aki most tért vissza Berlinből, elmon-
dotta, hogy a Bremen egyidőben futott
ki Brémából a Deutschland hazaérkezé-
sével. Az első hír a Bremennél szeptem-
ber végén jött, amikor a Reutter-ügynök-
ség jelentette, hogy a Bremen Longiz-
landba érkezett. Később kiderült, hogy
az angol jelentés csel volt csak. Meg-
tudni akarták, hogy csakugyan elindult-e
a Bremen? Szeptember végén Brémá-
ban és illetékes berlini körökben sejteni
kezdtek, hogy valami baj lehet a Bremen-
nel. A német oceaniai társaság mindent
megtett, hogy biztosat tudjon meg a Bre-
men sorsáról, de a Brémén még mindig
nem adott magáról életjelt. A német
tengerészeti hatóság hivatalosan is nyo-

mozgatott a Bremen elmaradása dolgá-
ban. Három eshetőség volt: A Bremen
viharban elsüllyedt, másodsor, hogy az
amerikai partoknál valamelyik kereske-
delmi hajóval összeütközött, harmadszor,
hogy a Bremennel csapdába csalták. Ál-
talában azt hiszik, hogy a Bremen
elérte az amerikai partokat, a meg-
rendelt amerikai vontatóhajó he-
lyett azonban angol gőzös, vagy az
angolok által fölbérelt átfestett hajó jött
a megállapított helyre és keresztül-
gázolt a Bremenen. Tény, hogy még
ma sem tudnak sem Brémában, sem
Berlinben bizonyosat a Bremen sor-
sáról.

A román háborús párt vezére hirtelen meghalt.

Budapest, okt. 17. Bukaresti je-
lentések szerint, Filipescu, a román
háborús párt vezére hirtelen meghalt.

Hágai jelentés szerint, a jelek arra
vallanak, hogy Filipescu **nem természe-
tes halállal halt meg.**

Az angol kereskedelmi hajók fölfegyverzése.

Budapest, okt. 17. Berlinből sür-
gönyzik: A Wolff-ügynökség jelenti:

A Newyork Herald hasábjain egy
magas állású angol tisztviselő kijelen-
tette, hogy küszöbön áll az angol ad-
miralitás rendeletének kiadása, amely az
összes hajókat utasítja, hogy minél na-
gyobb kaliberű ágyukat vegyenek fedél-
zetükre, aminek kizárólag védelmi célja
van. A rendelet utasítja a kereskedelmi
személyszállító és teherszállító gőzösk
kapitányait, gondoskodjanak kiképzett
tüzérlegénységről, hogy támadás esetén
végsőkig harcolhassanak.

Magyar és osztrák miniszterek tanácskozása az élelmezésről.

Budapest, okt. 17. Bécsből sür-
gönyzik:

Tisza István gróf miniszterelnök
a magyar szakminiszterekkel együtt hosz-
szas tanácskozásokat folytatott az osz-
trák és a közös miniszterekkel. A tár-
gyalások legfőképpen az élelmiszer ellá-
tás kérdéséről folytak. A magyar minisz-
terek ma este hazautaznak Bécsből.

Torontál vármegye a háboruban.

Jankó Ágoston alispán jelentése a vármegye közállapotáról az 1916. évi május 1-től október 1-ig terjedő időben.

II.

Közegészségügy.

A hevenyfertőző betegség esetekről összeállított, itt bemutatott táblázatos kimutatás szembevetően igazolja májusi jelentésemben foglaltakat, azt a különben is természetes dolgot t. i., hogy a hadsziutér közelsége mily hátrányos befolyást gyakorolt egészségügyi viszonyainkra.

Szembevetünk a táblázatból az is, hogy a viszonyok sokkal kedvezőbb alakulásáról tudok ez alkalommal beszámolni. A hevenyfertőző betegség esetek száma, a béke idején is rendszeresen visszatérő hevenyfertőző betegségek megszokott száma alá csökkent; — csak a háború következtében behurcolt hólyagoshimlő ellen kellett továbbra is a küzdelmet folytatni.

Hevenyfertőző betegségek 1914. évben.

Vörheny	Hástífus	Difteritisz	Kanyaró	Hébkurut	Járv. fülö- míngylob	Hólyagos- himlő	Járv. agy- gerincagy- hártyalob	Vértis	Küüéses tífusz	Ázsiai kolera	Gyermekbaj
330	64	178	1390	85	132	6	—	—	—	—	2
1915. évben.											
432	257	139	416	13	—	4	18	19	4	126	2
1916. évben											
241	46	92	209	21	17	192	6	—	—	—	3

Ha tekintetbe vesszük azt, hogy a különböző harcerekéről folyton érkező sebesült és egyéb katonák forgalmával a járványok terjesztésének mily veszélye jár együtt, megelégedéssel szemléljük ez eredményt, mert azon örvendés tény, hogy e kimutatás ily kedvező adatokat tár elénk, nem kismértékben köszönhető annak a föltűnés nélküli, komoly munkának, melyet hatóságaink a közegészségügy érdekében teljesítettek.

Közrend.

A vármegyében rend és nyugalom volt; rendezettség sehol elő nem fordult, büntények és vétségek száma igen csekély, éppen úgy a közrend elleni kihágások is ritkák voltak.

Közigazgatási hatóságok büntető tevékenysége nagyjából a közlekedés körül elkövetett kihágásokra, piaci rendezettség, de főként a mezőgazdasági termények maximális árának túllépése és a gabonaeltitkolások ügyére vonatkozott.

Ez utóbbi kihágások jelentékeny százalékánál nem volt megállapítható a rossz szándék; legtöbb kihágás onnét származott, hogy igen nehezen igazodik el a nép a bonyolult szerkezetű kormányrendeletek tilalom és kötelezettség labirintusában; hisz tudjuk, hogy a vele foglalkozó, elméletileg képzett szakemberek között is, mennyi vitát idéznek fel azok. Hozzájárul ehhez azon körülmény is, hogy egyes mezőgazdasági termények, mint például a tengerinek tényleges értéke a megállapított maximális árának háromszorosával is fölér és ily árban is nagy keresletnek örvend.

Oly csábításnak van tehát a kistermelő kitéve, amelynek ellentánni csak erkölcsileg jól fegyverezett egyének képesek. De nem mulaszthatom el az alkalmat, rámutatni arra is, hogy a feljelentett kihágási ügyek csak eleményező %-át képezik a tényleg elkövetett kihágásoknak, melyek nem jönnek a hatóság tudomására, még pedig sajnos, a fogyasztókönzés hibájából, mely vétkesen mulaszt az árdrágítással szemben, sőt gyakran összejátsszik velük.

Menekültek.

Rendkívüli és váratlan eseménye a lefolyt félévnek az erdélyrészi menekültek elhelyezése volt.

A román támadást követő napon, tehát augusztus hó 28-án már érkeztek Orsova és Petrozsény vidékéről menekültek a vármegye

területére, akik rokonaiknál és ismerőseiknél helyezkedtek el. A következő napokban a román határszéli vármegyék, Krassó-Szörényből és Hunyadból már nagyobb számban jöttek menekülők vármegyénk községeibe, míg aztán szeptember 1-én, miután a Brassó és Nagyküküllő vármegyék kiűrt községeiből a lakosság hatóságilag Torontálba lett utalva, megérkezett a brassói menekültek egy különvonata és ezután majdnem mindennap érkeztek vonatok menekültekkel, akiket Szegeden és Aradon át a vármegye területére irányítottak.

Brassó vármegye közigazgatási hatósága, u. m.: az alispán, a központi hivatalos személyzettel, az árvaszékekkel, ügyességgel, továbbá a fősoldgábirák, soldgábirák és községi jegyzők és ezeken kívül még a kir. tanfelügyelőség Nagybecskerekre lettek elhelyezve; Medgyes város tanácsa és tisztikara Nagykikindán szállásoltatott el, a kiűrt községek lakosságát pedig a vármegye északi részében a vasut mentén fekvő községekben osztottuk el, lehetőleg arra törekedve, hogy egy-egy község lakói egy csoportban maradjanak.

Szerváczius Lajos, Brassó vármegye alispánja megérkezése után, szeptember 14-én azonnal megkezdte hivatalos működését a vármegyházán rendelkezésére bocsátott helyiségekben, mely tevékenység egyelőre az érkező menekültek nyilvántartásában, különböző panaszainak és kívánságainak elintézésében vagy közvetítésében és azon teendőkhöz állott, amelyek a menekültek közigazgatási és társadalmi összetartozandóságának fenntartására szükségesnek mutatkoztak. Ugyancsak hamarosan megkezdte a kir. tanfelügyelő is tevékenységét és intézkedett, hogy a menekült lakosság gyermekei rendszeres iskolai oktatásban részesüljenek.

A vármegyében október hó 1-ig elhelyezett menekültek száma 13836 volt, akik legnagyobb részt asszonyok és gyermekek. A vonulus még mindig folyamatban van, mert eddig csak azok érkeztek meg, akiket vasuton szállítottak, de sokan szekereken indultak s ezek nagy része még utban van; eszerint tehát a vármegyénkben elhelyezendő menekültek száma még lényegesen emelkedni fog.

A menekülteket részben egyes családoknál szétosztva, részben pedig középületekben csoportosan szállásoltuk el; a fogatokkal érkezett földművesek és gazdák pedig leginkább uradalmaiknál és földbirtokosoknál lettek elhelyezve.

A háborús állapotokká járó forgalmi korlátozások, az általános drágaság, de különösen az utolsó év mostoha termése folytán bekövetkezett élelmiszerhiány nem engedte, hogy szerencsétlen honfitársainkat az Alföldön hagyományos vendégszeretet minden adományával oly bőségesen halmozzuk el, amint azt szívünk érzése és sorsuk iránti igaz részvétünk kívánta volna, de azért a vármegye lakossága ebben is megtette kötelességét, mert meleg szeretettel fogadta hontalanná vált embertársait, megosztotta velük hajlékát és igyekezett őket tőle telhetőleg támogatni és segíteni.

A fősoldgábirák, a városi hatóságok arra törekedtek, hogy közös konyhák felállításával a családok egyes csoportjai, az állam által nyújtott ellátási összegből elegendő, jó ellátásban részesülhessenek és hogy a menekülteknek egyéb, különösen ruházati cikkeket mutató szükségleteit társadalmi adományok útján elégítsék ki.

Arról is gondoskodtunk, hogy a munkaképes egyének keresethez juthassanak, a menekültek igái pedig, megfelelő ellenszolgáltatás mellett, a gazdasági munkáknál segítkezzenek.

Egyszóval minden lehető elkövetünk, hogy a menekülteknek szomorú sorsát türelmével tegyük és nélkülözéseiket enyhítsük; ők pedig türelmes lemondással és szerény igénytelenséggel alkalmazkodtak a háború okozta helyzethez és halás elismeréssel méltányolták jóakaratu igyekezetünket.

Népmozgalom.

A háború elemi erővel tolja előtérbe a népmozgalom kérdését. Valahányszor egy-egy időmérő-egység: egy hét, egy hónap, egy év születési adatait számbavesszük és a békés idők és a halálozások számadatai mellé állítjuk, megdöbbentő képét nyerjük a nemzet pusztulásának.

Legutóbbi jelentéséből összehasonlítás kedvéért idézem az 1914 május—októberi adatokat: születés: 10468, házasság: 1831, halál: 7524.

Az 1915 okt.—1916 máj. adatok szerint volt: születés: 4020, házasság: 1767, halál: 6622.

Végül közlöm a legutóbbi félév adatait: születés: 3060, házasság: 822, halál 4804.

Mi, akik hivatalunkból kifolyóan kötelezőszerűen kutatjuk a közbajok okait, hogy azokat felismerve, tőlünk telő erővel az orvosláshoz lássunk, lemondással állapítjuk meg, hogy ennek a romlásnak oly természetes okai vannak, melyen segíteni, fájdalom, alig lehet.

De bárha tisztában vagyunk is azzal, hogy a fogyatkozás okait meg nem szüntethetjük, olyan pusztulás ez, amelyet tétlenül nem nézhetünk és így ott kell felvennünk a küzdelmet, ahol arra alkalom kínálkozik. És ez a gyermekhalandóság kérdése.

E kérdés rendes viszonyok között is nagy figyelmet érdemelt nálunk, hol a gyermekhalálozás aránya oly kedvezőtlen, hogy a gyermekek 20 %-a nem éri meg az egy éves kort. Mily széles tér, sajnos, mily bőséges alkalom nyílik itt a cselekvésre! És ha első tekintet talán különösek tünnek is programunkra venni azt, hogy mi, közigazgatási tisztviselők igyekezzünk a kedvezőtlen arányra közvetlen befolyást gyakorolni, mégis helyesnek és indokoltnak tartom, hogy különösen vármegyénkben, ahol az anyagi eszközök hiánya csak kismértékben szerepel e romlás okai között, ahol tehát a tájékozatlanság és tudatlanságra kell azt visszavezetni, széleskörű felvilágosító és tanító munkával nekünk kell ellátnunk, amint azt a kir. kormány is tervbe vette.

(Folytatjuk.)

HIREK.

— Hivatalos jelentések október hó 16-ikáról. A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentéseket kaptuk a harcéri eseményekről:

Höfer jelentései:

Keleti harcér:

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala: A helyzet a magyar-román határ mentén nem változott. Tovább harcolunk a hármass határ mentén.

Dornavatrától délre az oroszokat a Neagrapatakon át vetettük vissza, mely alkalommal egy tisztet és kétszáz tizenhét főnyi legénységet elfogtunk és két géppuskát zsákmányoltunk. Kirilbabánál a legutóbbi harcokban öt tisztet és 1097 főnyi legénységet és öt géppuskát, a Smotresen pedig három tisztet és 381 főnyi legénységet szállítottunk be. Az ellenség ellentámadásai tegnap mindkét szakaszon megfiúsultak, a Ludovaszakaszon bajor csapatok elfoglaltak egy ellenséges állást. — Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege: A Narajovka mentén, a Szereth legfelső folyásánál és Brodytól délre nyugatra Böhm-Ermolli vezérezredes hadserege erős támadásokat hártott el. Az ellenséget minnenütt súlyos veszteségei mellett verte vissza. Terstyánszky vezérezredes hadserege egész napon át erős orosz tüzérégi tábor alatt állott. Zaturci két oldalán az ellenség gyalogsága is támadásba tört előre, amelyeket különösen az említett helységtől északra, nagy tömegekkel megismételt. Az ellenség újra súlyos kudarcot szenvedett.

Olasz harcér:

A Sober melletti harcokban csapataink elfogtak két tisztet és kétszáz tizenkét főnyi legénységet és három géppuskát zsákmányoltak

Telefon 330.

VÁROSI MOZI A VÁROSI SZÍNHÁZBAN.

Telefon 330.

Kedden, 1916. évi október hó 17-én két előadás, délután 5 és este fél 9 órakor.

Szenzáció!

Ujdonság!

A b i r á k e l ő t t.

Nagyhatású társadalmi dráma 3 felvonásban. A főszerepet Schildkraut Rudolf játssza.

Jusszuf ötlete. Elsőrangú vigjáték 3 felvonásban.

Uj háborus képek.

Délkeleti harcér:

Nincs jelenteni való.

A német nagyfőhadiszállás jelentései:

Nyugati harcér:

Rupprecht trónörökös hadserege: A Somme-csata területén a kölcsönös élénk tűzvérségi tevékenység egész napon át tartott. Guedecourtól északra egy legelő fekvő árkunkba az angolok csekély szélességben előretöréssel behatoltak, az árkot azonban elmentéssel teljesen visszazertük. Reggel és este Saillytól nyugatra fekvő állásainkat a franciák megtámadták. Visszavertük őket a falutól délnyugatra gyors ellentámadással. — A német trónörökös hadserege: Az Argonnekban a tűzvérségi tűz időnkint a Maas mindkét partján feléledt.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege: Lucktól nyugatra a Zubilno-Zaturci-szakaszon az ellenség súlyos veszteségei mellett összeomlottak heves tűzvérségi tüzrelő-készített erős támadások. A Brody-Iemberg vasúttól délre és a Krabera-mélyedésben részleges előretörések szintén megúsultak. A Narajovka mentén, Lipnicadlna és Skomroch között tekintélyes orosz haderők mélyen tagozott, de sikertelen támadást kezdtek. Az ellenségnek itt is súlyos veszteségeket tudunk okozni. — Károly főherceg lovassági tábornok hadserege: A Kárpátokban német zászlóalj a Smotrecen elért sikereik kibővítése alkalmával visszaverték az ellenséges támadásokat és három tisztet és háromszáznyolcvanegy főnyi legénységet fogtak el. A Komanon bajor csapatok rohammal elfoglaltak több orosz árkot. Kirlibabától keletre osztrák-magyar ezredek támadóharcra alkalmával az oroszok ellentámadásai visszaverték. Az itt beszállított foglyok száma több mint egyezer. Dornavatrától délnyugatra a szövetséges csapatok a Meadra-völgyön át vetették vissza az ellenséget. Az erdélyi harcér: a román határ mentén a harcok tartanak.

Balkán harcér:

Mackensen vezértábornagy hadserege: A helyzet nem változott.

Macedóniai arevonal:

A Cserna-szakaszon Brodytól két oldalt sikertelenek voltak a szerb csapatok heves, éjjel is ismételt támadásai. Grunistenél és a Nidze-Planinától északra az ellenség részleges támadásait is jelentékeny veszteségei mellett vertük vissza. — Ludendorff.

Katonai kitüntetés. A király megparancsolta, hogy dr. Pirkner Ede vármegyei aljegyző, tart. honvédhadnagy az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismerésül a legfelső dicsőítő elismerés utólag tudtul adassék.

A jótékony nőegylet köréből. A nagybecskereki jótékony nőegylet e hó 14-én dr. Mihálovics Ödönnek elnökségével választmányi ülést tartott. Jelen voltak: dr. Dellimanic Lajosné, Jemrics Istvánné, dr. Mangold Samuné, dr. Perisics Zoltánné, dr. Pollák Viktorné, Solymosy Lajosné, dr. Vincze Erőné. Az ülésen a választmány 423 korona segélyt engedélyezett és utalványozott ki.

Halálozás. Mint Pancsováról jelentik, a tanításiügynek egyik kiváló, öreg munkása, Vujáskovics Illés nyugalmazott áll. polg. isk. tanár rövid szenvedés után jobblétre szenderült. A nagyszorgalmu lelkiismeretes pedagógus 41 évig állott a tanügyi szolgálatában s nemcsak a polgári iskolában nevelt számos generációt, hanem a felső kereskedelmi iskolában is, mert annak is évek hossza során át tanára volt. Az elhunytat nagy részvét mellett temették el.

Gyermekruhák az erdélyieknek. Az erdélyi menekültek gyermekeinek a rendőrség útján a következők adományoztak gyermekruhákat: Gombárovcis Istvánné, Braun Fülöpné, Melkuhn Dezsőné, Weisz Zoltánné, Kéler Ferencné, dr. Guttman Jakabné, dr. Neumann Gyuláné, Simon Józsefné, Kurländer Imréné, Erczegán A.-né, Hermann Györgyné, Kardos Lipótné, Csankó Vilmosné, Dunay Lászlóné, Wégling Szilárdné, Schneider Józsefné, özv. Kohn Etel.

Elűntek kutatása az ellenséges foglyok táborokban. A „Katonai-Nyomozó Jegyzék”, mely a Magyar Vörös-Kereszt Egylet budapesti Tudósító Irodája vezetőinek: Batthyány Lajos gróf és Hadik-Barkóczy Endre gróf kiadásában jelenik meg, már eddigi kutatásai során is jelentős eredményeket ért el. Sok olyan eltűnt katonára sorsára derített világosságot, akinek személyét illetően a hivatalos nyomozás holt pontra jutott. A szerkesztőségnek legújabb sikerült biztosítania a wieni Gemeinsames

Zentralnachweisebureau útján, hogy a Katona-Nyomozó Jegyzék minden száma az ellenséges foglyok táborokba is eljusson s ezzel újabb lehetőséget nyitott arra, hogy kutatásai még több esetben és még eredményesebbek legyenek. A Katona-Nyomozó Jegyzéket B. Virágh Géza szerkeszti. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Váci-u. 38., I. em., ahol a Katona-Nyomozó Jegyzék közlési feltételei és minden egyéb felvilágosítás megtudható.

Vadgesztenye gyűjtése. A Vörös-Kereszt Egylet azzal a felhívással fordult a magyar társadalomhoz, hogy a vadgesztenyét gyűjtse össze és adja át a Vörös-Kereszt egylet helybeli fiókjainak, illetve választmányainak. Az egylet ezt a felhívást most megismétli és nagyon kéri a magyar társadalom minden részét, hogy ezt a kérését teljesítse is, mert ez a kicsinynek látszó dolog, valójában nagy fontosságú. A Vadgesztenye Gyűjtőhelye megtalálta a módját annak, hogy a vadgesztenyéből a káros anyagokat kivonja s ezáltal legálább részben elejét vegye a mindjobban mutatókozó állatelegyes hiánynak. A mai háború sikeres megvívása nagyon sokban attól is függ, hogy tudjuk a küzdelem gazdasági részét lefolytatni. A földre lehullt és ott elpusztuló vadgesztenye tömegek a mai viszonyok között pótolhatatlan gazdasági veszteséget jelentenek reánk nézve. Különösen kéri a Vörös-Kereszt egylet a hazafias magyar tanítóságot arra, hogy egy-egy délutánon vonjon ki összes növendékeivel olyan helyekre, ahol vadgesztenyefák vannak, gyűjtse össze a már lehullt anyagot és azt szolgáltassa be az ottani Vörös-Kereszt egyleti fióknak. Ezt a kérést természetesen mi a magunk részéről is a legmelegebben ajánljuk az illetékesek figyelmébe.

Kérem a közönséghez. A nagybecskereki vöröskereszt vasúti nyugvó állomásának vezetője kéri a közönséget, hogy a nagybecskereki vöröskereszt-egylet vasúti állomásán átvonuló beteg és sebesült katonák részére cigarettát adományozni sziveskedjenek. Az adományok Bakalovich Plátóhoz, a nyugvó állomás gondnokához (Megyeház) küldendők.

A Növédelmi Iroda közleményei. A nagybecskereki katolikus nők szociális Missziójának Növédelmi Irodája közli:

Egy intelligens 30 és 40 év közötti nő, ki perfectül beszéli a német nyelvet és a háztartás minden ágában jártassággal bír, állást keres helyben gyermekek mellé, vagy mint háztartónő.

Egy brassói menekült nő, ki adóhivatalban hosszabb ideig működött, irodai alkalmazást keres, gépirásban jártas. Közlebbi felvilágosítást a Növédelmi Iroda ad.

A nagy földindulás. Kitiűnő írónk Benedek Eleknek a székegyek meneküléséről írt regénye, mely a Jó Pajtásban jelenik meg, hétről-hétre megkapóbb részleteket mond el a kitiűnő író saját élményei alapján, a fiatal olvasók teljes képet meríthetnek belőle az erdélyi veszedelem borzalmairól és viszontagságairól. A Jó Pajtás legújabb október 15-iki számába ezenkívül verset írt Benedek Elek, elbeszélést Cholnoky László, regényfolytatást Rákosi Viktor, mesét Avar Gyula, cikket Lakatos László. Sok szép kép, köztük Endrődi Béla rajzai, díszíti a szöveget. A rejtvények és szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát.

A Jó Pajtás-t a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 2 kor. 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona. Egyes szám ára 20 fillér. Előfizetéseket elfogad és mutatószámokat küld a „Jó Pajtás” kiadóhivatala. Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára! Hadsegélyező Hivatal főpénztára, Képviselőház.

TAJÉKOZTATÓ.

Az ingyenes olvasóhelyiség és könyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 3 órától este 10-ig. Könyvtárra vasárnap szerda, péntek délután 5-7 óráig.

Városi ingyenes népkönyvtár. A volt esküdtzéki épületben. Nyitva naponként reggel 8-tól d. u. 2 óráig.

A „Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjgyűjtő” nagybecskereki fiókja minden hó 1-je és 15-ike után eső vasárnapján fogad el befizetéseket az Ellmer-féle helyiségben d. u. 2-5 óráig. — A beiratások szintén ott eszközölhetők.

A szebeni és brassói csaták.

Koós Kálmán honvédszázados vezette az utcai harcokat.

A nagyszebeni és brassói, örökké emlékeztető és dicsőséges harcokat magyar honvédek vívták meg. Nagyszebennél a legvéresebb csatákban megedződött Koós Kálmán szegedi honvédszázados, ezidőszent ezredparancsnoki minőségben volt az első, aki zászlójával bevonult a városba. (Koós százados hosszabb ideig állomásozott Nagybecskereken s ide szoros családi kötelek is fűzik). A lapokban érthetetlen módon az a tudósítás jelent meg, hogy bizonyos Petricsek százados ez a dicsőség, holott Petricsek egy hadtápszázalaj parancsnoka volt és csak Szeben körül állott.

A dicsőséges szebeni és brassói harcokról ezeknek egyik szegedi írszítője most a következőket írja:

A támadást Koós szegedi és gyulai honvédek kezdték, ez a zászlóalj vette be Schellenberget, mely tudvalevőleg Szeben előtt fekszik. A mi honvédek azzal a példátlan harci kedvvel és ritka teljesítő-képességgel dolgoztak, mely az egész világ előtt eddig is bámullattá tette őket. Alig maradt fogoly, a többi mind elintézték puskatussal. Onnan a Vöröstorony-szoros felé mentünk, majd kelet felé fordultunk, Fenyőfalvára. Vöröstorony-szorosnál a románok alaposan kelepeénkbe kerültek, megszorítottuk őket s bevonítottuk közben esett a sok fogoly. Ellentámas alig volt. Fenyőfalva után Fogaras volt az irány, melyet ekkor már kiüresítették, onnan haladtak csapataink Alsó-utra és Vádra. Itt kemény ellentállásra találtunk Persány előtt, de Koós Kálmán úgy tudja megfogni a lelkeket, hogy fáradságot nem ismerve tört előre. Ez az eredménye fenyves dicsőséges harcainak. Persány előtt egyébként 24 ágyút és sok lovat zsákmányoltunk.

Feketehalom, majd Vidombák után Brassó elé jutottunk. Október 7-én éjjel megérkezett a parancs, hogy az ezred másnap reggel előnyomul Brassó felé, úgy, hogy azt két és fél kilométerre még a sötétségben megközelítse. A támadásnak úgy kell történnie, hogy már korán reggel katonáinkra közelítsük meg a román állásokat. Körülbelül fél hatkor kezdtek meg a támadást s bár mindent elborított a nagy köd, erős géppuska- és puskatűzbe kerültünk. Tűzvérségünk egyszerre elkezdte halálgátjait szórni a román állásokra, mire ott csendesebbek lettek. A támadásunk nagyszerűen sikerült, veszteségünk teljesen lényegtelen és mi fent voltunk a 600-as magaslapon. Felérkezve újabb meglepetés fogadott, mert a szemben levő tűzérkaszárnyából kaptunk erős tüzet, nem restelkedett azonban az ellenség attól sem, hogy magánházkába húzódjon és onnan lövöldözzön reánk. A románok egy sűrű és hosszú rajvonala itt merőlegesen húzódott a magyar állásokra. Északról ugyanis a német csapatok támadtak, csak hogy meg messzire voltak tőlünk. Koós parancsnokunk hamar oda küldi a géppuskákat, — leirhatatlan az a buzgalom, amelyet a hideg, de hamar felhevült fegyverek kifejtettek: a sűrű rajvonalból alig maradt hirmondó, annál is inkább, mivel oldalról Petrán Sándor honvédszázados zászlóalja támadta. Ismerve az oláh tetszalott-játékait, akkor is löttük őket, mikor már minden emberi számítás szerint halottak voltak. A 2. és 3. század ekkor leszaladt a hegyről, keresztül a laktanyán, állandó puskatűzben, de az is bizonyos, aki idejében nem menekült el, az ott maradt örökre.

Mi behatoltunk a Hosszu-utcaba és ott, valamint a Kereszt- és a szomszédos utcákban rettenetes utcai harcok keletkeztek. Volt olyan román katona, aki teljes tudatában annak, hogy már nem menekülhet s a biztos halál fia, mégis az utolsó pillanatig lőtt. Egyik-másik ház tele volt katonával, de a mi honvédekünk ugyancsak kipiszkálták őket. A java részét a pincéből kellett előszedni, a padlásról lehuzni, ortvátadása ellen akárhányszor pukattussal intézkedni. Koós Kálmán százados, aki maga vezette az utcai harcokat, elfogott 2 századost, 4 ezredorvost, elfoglalt 2 segélyhelyet és ott a helyszínen vagy 100 foglyot. A honvédek nyomaiba később két német század érkezett, de ezeket visszarendelték, miután a szegediek és gyulaiak már elintézték a kérdést. Így maradt Koós Kálmán két századdal magában a városban. A két század erős tűzben állt a magaslatról is és nem tudott előbbre menni. Keresett összeköttetést mindenfelé, csak hogy a városban nem volt senki. A másik két századdal egyesülve ekkor megszállottuk a város szegélyén levő magaslatokat és folytonos tűz meg ellentűz közben elsősk voltunk, akik behatoltunk Brassóba és végig küzdöttük a rettenetes utcai harcot. Délután a tűzvérség megtisztította a város közepén levő magaslatokat,

mi nem is tudtuk, amig bent időztünk, mekkora veszélyben forogtunk. A románok ugyanis a várostól északra egy dandárral ellentámadásba mentek át, a németekkel szemben pillanatnyi előnyt szereztek és már közel jutottak a hátunkhoz.

A tüzéség nagyon hamar elriasztotta őket onnan, eszeveszett futásban kerestek menekülést. A délután folyamán ugyanazon oldalról még négyszer kísérelték meg a támadást, de a tüzéség itt is megakasztotta szándékukat, rohantak a tömösi-szoros felé. Brassóban különben mindent kiraboltak, sok embert magukkal vittek. A brassóiak az utóbbi napokban állandóan a pincékben laktak és bezárkóztak. Nekünk is sok lakást kellett emiatt feltörnünk, mert nem tudhatták szegények, hogy jó barát közeledik-e vagy ellenség? Mikor azonban meglátták, hogy honvédek vannak a városban, sirtak örömben, azután husz lépésnyi távolságból nézték a harcot. A románok rettenetes veszteséget szenvedtek itten s ha a halottjaik arányához mérjük a sebesülteket, akkor a legnagyobb pazarsággal bánnak az emberanyaggal.

A nagyszebeni és brassói harcokból tehát épügy kivette, mégpedig legelső sorban részét a magyar honvédség, mint a világháború minden fontos helyén, ahol az elsőrendű katonanyagnak jutott szerepe. Sokat lehetne minderről írni, különösen mennyire képtelen a parancsnok visszatartani a magyar honvédet, mikor a taktika úgy kívánná, holott a honvéd a legnagyobb elszántsággal akar előrohanni és kímélet nélkül pusztítja az ellenséget. Nekünk is volt veszteségünk, de az eredményt tekintve csekély és számbasem jöhető a román veszteséghez képest. Most látjuk csak milyen szívósan akarták Brassót védeni a románok, de hát velünk volt a magyarok Istene!

Hirdetmény.

Armaczki Tosa basahidi lakos tulajdonát képező egy db 4 éves, fekete-fehérral tűzött kanca megfutamodott, hátulsó ballába kesely. Feltalálás esetén kérünk értesítést.

Basahid, 1916. évi október hó 13-án.

1288-2,2

Az előjáróság.

A törökbecsei járás főszolgabírájától.
2758—1916. szám. 1285—3,2

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye törökbecsei járásához tartozó **Aracs** községben megüresedett **segédjegyzői állásra** pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-c. 6. §-a, illetve az 1900. évi XX. t.-c. 3. §-ában előírt képesítésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat és nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzák 1916. évi december hó 1-ső napjáig nyújtják be.

A később érkező kérvényeket nem fogom figyelembe venni.

Az állással egybekötött javadalmazás a következő: 1600 kor. fizetés, 240 kor. lakbér és 120 kor. utiátalány.

A szerb nyelv tudása kívánatos.

Törökbecse, 1916. évi október hó 5-én.

Báró dr. Csávossy Ignác
főszolgabíró.

Nyerő község előjáróságától.

2365—1916 szám.

1234—2,2

Hirdetmény.

Nyerő község előjárói közhírré teszik, hogy egy drb 2—3 évesnek látszó **fekete-szürke kancacsikó**, hátsó ballábára kesely, bitangágba lett véve és azt jogosult tulajdonosa bármikor, a tulajdonjogának igazolása mellett, Nyerő község előjáróságánál átveheti. Amennyiben a jogosult tulajdonosa folyó évi október hó 29-ikéig az átvétel végett nem jelentkezik, úgy azt mint bitang és gazdátlan jószágot folyó évi október hó 30-án reggel fél 9 órakor a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett nyilvános árverésen el fogjuk adni.

Nyerő, 1916. évi szeptember hó 26-án.

Nagy jegyző.

Pavel bíró.

HIRDETÉSEKET JUTANYOS ÁRÉRT KÖZÜL A „TORONTÁL” POLITIKAI NAPILAP KIADÓHIVATALA.

Két diák teljes ellátást nyer egy helybeli családnál.

1292—1

Cim a kiadóban.

Ház eladó

NAGYBECSKEREKEN, ötszobás urilakással.

Ugyanott elköltözés folytán eladó néhány műtárgy, eredeti festmény, híres mesterek metszetei s képes folyóiratokból álló könyvtár is. :: ::
— Közelebbit a kiadóhivatalban. —

1267—x.10

Utcai

elárusítókat

keres a

„Torontál”
napilap kiadóhivatala.

A cs. és kir. hadügyminisztérium sertésátvételi bizottságának kirendeltsége.

Közgazdasági Bank r.-t. Nagybecskereken.

HIRDETMÉNY.

Alulírott bizottság nagybecskereki kirendeltsége, amely a cs. és kir. hadügyminisztérium által a hadsereg részére szükséges sertések, zsír és szalonna beszerzésével megbízott, ezennel felszólítja a Nagybecskerek városában és a nagybecskereki járásban, Pancsova városában és a pancsovai járásban, továbbá az alibunári, antalfalvai, módosi és törökbecsei járásokban lakó gazdákat, ipari hízalókat és kereskedőket, akik bizott sertések felett rendelkeznek, vagy a hizalás előrehaladásához képest a közel jövőben ilyenek felett rendelkezni fognak, hogy ezen sertéseket alulírott bizottságnak a cs. és kir. hadvezetőség részére való átvételre haladéktalanul jelentsék be.

A bizottság az ilyként bejelentett sertéseket a bejelentővel egyetértőleg megállapított időpontban és részletekben átveszi és a m. kir. kormány által megállapított maximális árat az átvételkor készpénzben megtéríti.

Aki ezt a bejelentést idejében önként megteszi, nemcsak kötelelességszerűleg előmozdítja hadseregünk élelmezését, hanem önmagát is megóvjaa mindazoktól a következményektől, amelyekkel sertésállományának hatósági igénybevétele (rekvirálása) — amely az önkéntes bejelentés elmulasztása esetén el fog rendeltetni — egybe lesz kötve.

1290—3. 1

A cs. és kir. hadügyminisztérium sertésátvételi bizottságának kirendeltsége:

Közgazdasági Bank r.-t. Nagybecskereken.

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Nagybecskereken.

Kiadó: Pleitz Fer. Pál.